

Opening academiejaar 2024-2025

26 september 2024

****De Onverwachte Wegen van Innovatie****

Pascale De Grootte,

algemeen directeur AP Hogeschool Antwerpen

Geachte genodigden en bestuurders,
beste collega's, studenten en alumni,

Mislukkingen.

Daar wil ik het graag met u over hebben. En ja, ik heb het thema van deze feestelijke opening – Innovatie – wel degelijk goed gelezen. Maar geef me even om mezelf duidelijk te maken voor u denkt dat ik de feestvreugde kom bederven.

Hebt u al ooit gehoord van Spencer Silver? Nee? Doet geen belletje rinkelen? Als u hem wel kent, bent u waarschijnlijk een chemicus of een grote fan van trivial pursuit.

Spencer Silver werkte in 1968 aan een supersterke lijm voor de luchtvaartindustrie. Dat mislukte, want hij creëerde een lijm die veel te makkelijk loskwam. Niet echt de bedoeling en dus blijft zijn ontdekking 5 jaar lang op de plank liggen. Tot zijn collega, ene Arthur Fry, gefrustreerd raakt tijdens de repetities van zijn

kerkkoor. Hij gebruikte stukjes papier om de liederen in zijn hymneboek te markeren, maar die vielen er steeds uit. Hij herinnert zich Silver's lijm en krijgt een ingeving: een herbruikbare bladwijzer met een kleebrand die geen lijmsporen achterlaat. Na wat experimenteren en enige aarzeling lanceerde men wat we nu kennen als.... de Post-it. Een klein, zelfklevend blaadje dat sindsdien een onmisbaar kantoorartikel is geworden, gebruikt door miljoenen mensen wereldwijd.

Het verhaal van Spencer Silver is een schoolvoorbeeld van een mislukking die uiteindelijk leidde tot een bijzonder succesvolle toepassing. Uiteraard pleit ik hier niet voor een cultus van het mislukken, dat zou te gek zijn voor woorden. Maar wel voor een open, nieuwsgierige ingesteldheid, die creativiteit stimuleert - in de wetenschap dat het merendeel van de ideeën misschien zal mislukken-, maar dat is precies ook de voedingsbodem voor onverwachte en soms opzienbarende successen.

De ontdekking van grafeen, de microgolfoven, de pacemaker of Teflon....; allemaal innovaties die per ongeluk, uit onbedoelde chemische reacties of door onverwachte verbanden zijn ontstaan. Eén ding heeft hun ontdekking gemeen: de bereidheid om buiten de gebaande paden te denken en meerwaarde te creëren in een onverwachte uitkomst.

En dat brengt mij bij een tweede stelling, die haaks lijkt te staan op de eerste. Een ingesteldheid waarbij je open staat voor mislukkingen is op termijn niet houdbaar als er geen resultaten worden geboekt. Het team in Houston dat de astronauten van Apollo 13, na een vreselijke ontploffing in hun capsule, levend en wel terug naar de aarde moest brengen, moest daarvoor de uiterste grenzen van hun creativiteit aanspreken. Maar de bottom line van hun opdracht was heel helder: 'failure is not an option'.

Dat is het spanningsveld waarbinnen een beleid dat op innovatie gericht is, zich volgens mij bevindt. Het heeft nood aan een enorme vrijheid, maar is finaal niet vrijblijvend.

Als onderwijsinstelling moeten we **een veilige omgeving creëren**. Een omgeving waarin studenten en onderzoekers zich in dat spanningsveld kunnen bewegen. Zeker, we leren jullie, onze studenten, hoe bestaande kennis toe te passen, maar hopelijk geven we jullie ook voldoende ruimte om te experimenteren, om te falen, om fouten te maken. Hand in hand met de ambitie om uiteindelijk resultaten te boeken, om een meerwaarde te creëren, om een verschil te maken. Die balans is een enorme uitdaging voor ons, maar ook voor overheden, bedrijven en grote maatschappelijke spelers.

Het mag duidelijk zijn: **innovatie beperkt zich niet tot laboratoria of techbedrijven**. Zij bloeit ook in de kunsten, de sociale wetenschappen en in het onderwijs. Het gaat niet altijd om wereldschokkende uitvindingen, maar ook om het ontwikkelen van nieuwe benaderingen, het ontwerpen van omgevingen die samenwerking en creativiteit bevorderen, én het aangaan van partnerschappen die elke speler versterken.

Innovatie is een collectief proces dat verder reikt dan de muren van onze instellingen. We staan in contact met de stad, de maatschappij, het bedrijfsleven en de arbeidsmarkt. Door deze samenwerkingen, vaak in multidisciplinaire teams, bieden we onze studenten de kans om hun kennis en vaardigheden meteen aan de praktijk te toetsen en om oplossingen te ontwikkelen die ook écht een verschil maken in de wereld.

Binnen onderwijs was de meest in het oog springende innovatie van de afgelopen jaren toch wel de versnelde ontwikkeling van online en blended learning. Het was een directe reactie op een enorme uitdaging – de pandemie. Het heeft ons, naast de ontdekking dat je kan vergaderen in boxer's short op je keukenstoel, ook laten zien dat we onderwijs op een nieuwe manier kunnen benaderen. Er volgde een fenomenale boost in digitalisering die nodig was (en nog steeds is) om ons onderwijs

up to date te brengen, aan te passen aan de leefwereld van jongeren en breder toegankelijk te maken voor verschillende doelgroepen.

Ideeën alleen zijn niet genoeg. Ze moeten ook worden uitgevoerd, getest en verfijnd. De microgolfoven en Post-it's werden pas echt een succes dankzij de ondernemingsgeest van de betrokken mensen. We willen dan ook onze studenten de tools en het vertrouwen geven om hun ideeën tot leven te brengen, of dat nu via start-ups, samenwerking met het bedrijfsleven of maatschappelijke projecten gebeurt. Zo innoveren we en slaan we een brug naar de samenleving.

Of zoals de Amerikaanse denker Eric Hoffer het zo treffend verwoordde:

"In een wereld die voortdurend verandert, vormen zij die leren, de toekomst. Zij die hebben geleerd, zijn over het algemeen prima uitgerust om te leven in een wereld die niet langer bestaat."

Beste mensen, op naar een academiejaar vol onverwachte ontdekkingen en... wie weet ...een paar glorieuze mislukkingen! Dank u wel